

A magyar zeneoktatás egy világszínvonalú képzés, ami az egész ország értéke és büszkesége

A 2020-as évben a zenei profillal is rendelkező felsőoktatási intézmények képviselőivel készült interjúkból kezd kirajzolódni az a kép, hogy milyen erősségei és gyengeségei vannak ma Magyarországon a felsőfokú zeneoktatásnak. A sorozatból eddig még hiányzó vidéki intézmény a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézete, melynek igazgatója, Papp Sándor az észak-magyarországi tapasztalatokról nyilatkozott.

■ *Mit jelent az a szervezeti felépítés szempontjából, hogy a Miskolci Egyetemen belül intézetként működnek?*

– Pillanatnyilag egy önálló egység vagyunk az Egyetemen belül a másik hét karhoz hasonlóan; minket is teljesen egyenrangú szervezeti egységként kezelnek, és közös szándék, hogy az intézmény nyolcadik karává váljunk. Ez a lépés előremutató és megnyugtató lenne szakmai munkára, egyúttal elismerése a nálunk folyó szakmai munkának. Persze a karrá válásnak megvannak a törvényi feltételei, de ezeknek a tekintetében egészen jól állunk: a mi oldalunkról mind a master képzés működése, mind a minősített oktatók foglalkoztatása megvalósul, így minimális anyagi többlet ráfordításával elképzelhető lenne a realizálása.

■ *Mikor váltottak át az alapítványi működtetésre, és mik erről a tapasztalatai?*

– Idén augusztus 1-jével kerültünk át alapítványi formába, de ugyanúgy megmaradt az állami mecenatúra, ám az Egyetem ebben a rendszerben nagyobb szabadságot élvez. Öt fős kuratórium felügyeli és segíti a munkánkat. Az Universitas Miskolcensis Alapítvány kuratóriumának elnöke Dr. Varga Judit igazságügyi miniszter asszony, aki miskolci származású és az egyetem jogi karán végzett korábban, így több szálon is kötődik városunkhoz. Ráadásul remekül hegedül, ezáltal nem ismeretlen számára a komolyzene, illetve a hangszeres játék. A kuratóriumban olyan szakemberek is helyet kaptak, mint például Fűkő László, aki a könnyűipar területén dolgozik; a más háttérrel rendelkező tagok jelenléte, gondolkodásmódja nagy segítség a gyakorlati problémák áthidalásában. Túl vagyunk a kölcsönös ismerkedéseken, és úgy érzem, új lendületet kap az intézményünk ezáltal is.

■ *Változott-e a hallgatók helyzete, a feltételek, egyáltalán: mit lehet észrevenni az alapítványi működésből a mindennapokban?*

– A diákokra nézve nem jelent semmilyen változást az alapítványi forma, ugyanúgy megmaradtak az álla-

milag finanszírozott képzéseink, ahogy azok korábban is működtek.

■ *Milyenek a működési feltételek, hogyan ítéli meg a zeneoktatás támogatottságát?*

– Intézetünk az Egyetem finanszírozása alá tartozik. Augusztus 1-jétől a magánegyetemi forma átvételével új rektorunk, prof. Dr. Horváth Zita ugyanúgy, mint elődje, prof. Dr. Torma András is elkötelezetten áll ki a művész-

képzés létjogosultságáért Miskolcon. Felszólalásaikban tanújelét is adták ennek, illetve jelentős erőfeszítéseket is tesznek a személyi állományunk, hangszerparkunk, és képzéseink bővítésének érdekében.

■ *Megvan-e a kellő anyagi háttér, milyenek a személyi feltételek?*

– Személyi feltételek terén igen jól állunk, hiszen 16 oktatónk rendelkezik DLA fokozattal, és jelenleg is van három doktoranduszunk, akik várhatóan rövidesen megszerzik a doktori diplomájukat. Örvedetes, hogy ezen oktatók java része már korábban is kötődött Miskolchoz, vagy előtanulmányaik által, vagy mint szülővárosukhoz. Tóth Péter szegedi dékánhelyettes úr nyilatkozatát olvasva elmondhatom, hogy magunkra ismertünk a finanszírozás kérdésében. Valóban nincs könnyű helyzetben a művészetoktatás, és amit ő elmondott és javasolt, azzal tökéletesen egyetérték: minisztériumi szinten kellene átgondolni a szerepünket, hiszen ez a képzési forma nem tud rentábilis lenni, mivel többnyire egyéni képzésről van szó, így relatíve költséges. Az egyetemünkön szerencsére nem éreztetik velünk a bevételt generálni képes karok, hogy mi hiányt termelünk, sőt egyes karok gálánsan átfinanszíroznak hozzánk. Időnként még nagyobb beruházásokra is nyílik lehetőségünk: örvedetes, hogy év végén érkezik az új Steinway koncertzongoránk, amit már nagyon várunk. Reményeink szerint a többi tanszékünkön is hamarosan sor kerülhet a hangszerpark fejlesztésére, ami nagyon motiváló volna a hallgatóink számára.

■ *Milyen változtatásokat lát szükségesnek, amik segítséget jelentenének a működésben?*

– Valóban minisztériumi szinten kellene a művészeti képzéseket átgondolni, hogy ne azt érezzük folyamatosan, hogy mi alacsonyabb szinten teljesítünk, nem termelünk elég bevételt. A hazai zenei oktatás az alapfoktól a felsőfokig egy világszínvonalú képzés, igazi kincs, ami nem csak egy kiválasztott réteg érdekszférája: az egész ország értéke, büszkesége. Már csak ezért is jó lenne a feltételrendszert megnyugtatóan rendezni!

■ *Mennyien választják a Miskolci Egyetemet a muzsikusok közül, hogyan alakul a létszám az egyes szakokon?*

– Az idei év beiskolázása örvedetesen sikerült, hisz a korábbi évek létszámadatait mintegy 30%-kal sikerült megemelni, ami igen jelentős növekedés. Nyilván vannak nagyon népszerű szakok, ahol hosszú évek óta többszörös a túljelentkezés, de emellett vannak olyan szakok is, ahol csekély a jelentkezők száma. Ez a jelenség országosan is megfigyelhető, sőt határainkon túl is hasonló a helyzet.

■ *Könnyen találnak feladatot az Intézetben végzett zenészek? Van igény arra a tudásra, amit megszerettek?*

– Sok hallgató már a képzés ideje alatt is munkát vál-

lal részidőben vagy kiegészítőként – elsősorban Miskolcon vagy vonzáskörzetében –, többnyire a zeneiskolákban, illetve a zenekaroknál, esetünkben a Miskolci Szimfonikus Zenekarnál vagy a Miskolci Nemzeti Színház zenekarában. Ez is nagyon markánsan jelzi, hogy a képzésünk célorientált, azaz tanárokat, valamint zenekari művészeket bocsátunk útjukra. A nálunk megszerzett tudás pedig nyugodtan mondhatom, hogy alkalmassá teszi a végzett hallgatókat a zenei pályán való boldogulásra. Nyilván a mostani végzősök feladata lesz később, hogy alkotó részesei legyenek ennek a folyamatnak abban a munkakörben, ahová az élet vezeti őket.

■ *Most hány hallgatójuk van? Ehhez a létszámhoz megfelelő mennyiségű és képzettségű oktató dolgozik az Intézetben?*

– A 2020/2021-es tanévet 183 hallgatóval kezdtük meg, ebből 63 elsőéves, ami az előző évek átlagához képest jelentős emelkedést mutat. Büszkén mondhatom, hogy úgy sikerült megemelni a létszámot idén, hogy csak olyan tehetséges növendéket vettünk fel, akik valóban főiskola-érettek lettek. Szerencsés helyzetben vagyunk az oktatói garnitúránkat illetően is, hiszen már említettem, 16 DLA fokozatot szerzett művésztanárunk van; ha ez a szám a három doktoranduszunk diplomájának megszerzésével tovább emelkedik, akkor tanáraink kétharmada fog rendelkezni a legmagasabb minősítéssel, amit én országos viszonylatban is igen jó aránynak érzek.

■ *Milyen változások történtek a képzések terén?*

– Két évtizeden keresztül nem volt nálunk előadóművész képzés, ami azzal járt, hogy a legtöbb ügyes növendékünk másik intézményben szerezte meg az MA diplomáját. Legnagyobb örömeinkre a következő tanévtől öt területen mi is el tudjuk indítani ezt a képzési formát: klarinét, zongora, oratórium-és dalének, cselló, valamint gitár szakokon. Hogy milyen alapokkal engedjük tovább a növendékeinket, azt jól mutatja, hogy sorra vették fel őket más karok előadóművész szakjaira. Mostantól nálunk is valósággá vált ez a lehetőség, mely remélhetőleg a BA jelentkezők számát és felkészültségét is tovább fogja emelni.

■ *Mennyire lehet fejleszteni, bővíteni, átalakítani bármit is, egy alapítványi háttérrel mennyi mozgástere van a vezetőségnek?*

– Az állam egy előre tervezhető keretösszeggel támogat minket. Azáltal, hogy kikerültünk az állami szabályozás alól, több mozgásterünk van, akár differenciált bérezéssel is lehet jutalmazni az eredményes oktatókat.

■ *Ha már a bérezést említette: Ön hogy érzi, milyen anyagi feltételekkel foglalkoztatják az oktatókat? Tudják-e biztosítani nekik azt a háttérrel, ami vonzóvá teheti számukra az egyetemi oktatást, mint életpályát?*

– A jelenlegi anyagi megbecsülés, ahogy már a többi egyetem képviselői is említették, valóban messze van az ideálistól, sőt ha összehasonlítjuk például a tankerületek által biztosított bérezéssel, finoman fogalmazva is van hova fejlődni. Tisztában vagyunk azzal, hogy presztízst jelent főiskolán oktatni, és olyan oktatókat próbálunk alkalmazni, akik ismertek és elismertek a szakmában. Furcsa helyzet, hogy a főiskolai oktatók bérezése alatta van a zeneiskolai tanárokéknak, ez így egészen biztosan nincs rendjén. Létezik egy bértábla, amit szintén át kellene gondolni, mert tartalmaz több logikátlan léptetési szabályt is – megengedhetetlen, hogy valaki, aki felsőbb kategóriába lép a ranglétrán, 40 000 forinttal kevesebb fizetést vigyen haza, mint előzőleg! Mint már említettem, szeretnénk mi is a Miskolci Egyetem egyik karává válni; ha az egyetemi bértábla szerint működhetnénk a továbbiakban, az szintén előrelépés lenne a fizetéseket illetően. Most januártól a tervek szerint 15%, majd 2022. januárjától ismét 15% bértömeg-növekedéssel számolhatunk, erre az emelésre szervezeti változtatások nélkül is sor kerül.

■ *Többen is megfogalmazták az egyetemek részéről, hogy óriási szükség lenne a zenekari játék célzott, magas szintű oktatására, akár zenekari zenész képző szakot, szakirányt is hasznos lenne indítani. Erről mi az Ön tapasztalata és a véleménye? Segítené-e a muzsikusok elhelyezkedését egy ilyen szakirány, és lát-e lehetőséget ennek a megvalósítására?*

– Intézményen belül is komoly erőfeszítésbe kerül egy-egy szak akkreditálása és elindítása, itt pedig nyilván egy nagyon összetett, részleteiben teljesen új képzési formáról lenne szó. Ha Miskolcra gondolok, ahol működik egy profi szimfonikus és egy színház zenekar, lenne erre igény; az Operafesztivál is komoly felvevő erővel bírt az utóbbi években. Ezt a feladatot csak közösen lehetne kivitelezni, ami hatalmas munkát és országos koordinációt igényel. Nem lenne egyszerű a képzést összehangolni, mondanom sem kell, hogy mennyire ki kellene csiszolni a részleteket, hogy mindez ne legyen egyetlen fél számára se erőn felüli feladat. Minden nehézség ellenére úgy gondolom, hogy érdemes beszélni róla a feleknek. A fővárosban, ahol számos nagy múltú zenekar működik, talán könnyebb lenne ezt elkezdni, és színesebben lehetne a képzésről gondolkodni. A muzsikusok elhelyezkedését jelentősen segítené egy szakirányú diploma, ez nem kérdés.

■ *Milyen szempontból érzi speciálisnak Miskolc helyzetét a zeneoktatás palettáján? Mi az, amit feltétlenül tudni érdemes az intézményről?*

– Megemlíteném, hogy a közel 100 éves Zenepalotánk az Egyetem jóvoltából teljeskörűen fel lett újítva, újraindítása óta a város gyöngyszeme. Ebben a létesítményben mi teljesen külön vagyunk a többi kartól; a fennmaradásunk egyik záloga, hogy az épület maga is egy elidegeníthetetlen műemlék, amit ilyen célra, a mi használatunkra

tettek rendbe. Persze nemcsak mi használjuk ezt a csodálatos neobarokk épületet és a benne található Bartók terem, hiszen előszeretettel rendeznek a város zenei társintézményei és a Filharmónia is koncerteket nálunk, valamint a szakgimnázium zenei képzése is ebben az épületben zajlik. A Zenepalota valóban méltó színtere a zeneoktatásnak, jómagam nap mint nap egy csodának tartom, hogy itt dolgozhatunk, és ez a felújítás a közel-múltban Miskolcon megtörténhetett.

■ *A járvány által előidézett helyzet hogyan hatott az Egyetem életére?*

– Mindenkit megviselt, komoly erőpróbára kényszerített személyesen minket is a világjárvány, éppúgy, mint az oktatás egészét. Egy zenei képzés közös zenélés nélkül nyilván csorbát szenved. Minden oktatónk próbálta a digitális lehetőségeit a legszélső határokig kitolni, hogy a hallgatók ne érezzék azt, hogy vészhelyzet van. Többen halasztották a diplomájukat ősre, mert élőben szerettek volna pontot tenni a tanulmányaik végére. Azt is meg lehetett érteni, ha valaki már májusban, még ha online módon is, de szeretett volna diplomázni – ekkorra lett időzítve a másora, vagy kellett a továbbtanuláshoz a diploma eredménye, esetleg egyszerre jelentkezett mindkettő. Túléltük és reménykedtünk, hogy ilyen még egyszer nem fordulhat elő, de nem így történt. Már szeptemberben ismét korlátoznunk kellett a kórusaink és nagyobb együtteseink próbáinak létszámát. Főtárgy és kiscsoportos oktatásra álltunk át, ami ismét hatalmas energiákba kerül és tudjuk, hogy messze nem ideális, de ha járványgócpontra lennénk, annál rosszabb már nem is történhetne velünk. Sajnos jelenleg ismét jelentősen emelkedik a fertőzésveszély, és csak abban bízunk, hogy belátható időn belül visszaállhat a normál rend.

■ *Hogyan birkóztak meg a távoktatás feladataival?*

– A Miskolci Egyetemen az átállás egy előrehozott rektori tavaszi szünettel kezdődött, úgyhogy kicsit több időnk volt erre berendezkedni, de úgy gondolom, hogy a lehetőségekhez képest megoldottuk a feladatot.

■ *Hogyan zajlottak a felvételek?*

– Nyilván egy felvételi optimális esetben csak élőben történhet a mi szakmánkban, nos ez is változott idén és online módon zajlott le a felvételi eljárás. Sok mindent meg lehet ítélni így is, de tudjuk, hogy ez sem az igazi. Érdekes, hogy a felvételizők száma örömdetesesen megnőtt idén, tehát összességében ez a nehéz helyzet ránk – legalábbis ezen a téren – nem hatott negatívan.

■ *Sikerült átütemezni az elhalasztott versenyeket, kurzusokat?*

– Eddig még minden tervezett koncertet, kurzust eloltunk egy későbbi időpontra és már nagyon várjuk, hogy ismét közönség töltsen meg a nagytermünket.

Mechler Anna